

foto Bert Witvoet

Oerbos, nattigheid en wolvenkeutels in oost-polen

KNBV-buitenland excursie Białowieża en Biebrza,

100 jaar KNBV moest ook met een bijzondere buitenlandexcursie gevierd worden. Na maanden van voorbereiding trok een delegatie van 35 boslui van 18 tot en met 24 september naar hét voorbeeld van oerbos “zoals het ook in Nederland had kunnen zijn”; Białowieża in Oost-Polen. Onder leiding van Onno en Alla de Bruijn, twee kenners van de ecologie en achtergronden van het gebied met veel contacten, werd de reis per trein en bus aanvaard. Twee dagen Białowieża toonde ons het indrukwekkende oerbos in al zijn facetten en stadia. In dit bos doen klimaat, wild, concurrentie en ouderdom het werk. Te zien waren fantastische oude bomen, maar ook spontane verjongingsplekken en een oud elzenbos, onder water gezet door bevers. En wie goed luisterde hoorde een bizon snuiven of een edelhert burlen. Ook werden wij rondgeleid door de staatsbossen, waarin rondom het reservaat in drie zones met verschillende intensiteit bosbouw gepleegd wordt, om zo een goede buffer te proberen te vormen voor het strikte reservaat. Over twee dagen verspreid werd zo een interessante vergelijking geboden tussen ingrijpen en “niets doen”. Duidelijk werd, dat het 10.500 hectare tellende reservaat toch echt te klein

is om alle natuurlijke processen in balans te laten zijn.

Een tweede reisdoel was het nationaal park rondom de rivier de Biebrza. Hier zijn op zand, klei en veen verschillende spectaculaire bos- en natuurtypen te vinden. Rondgeleid door enthousiaste biologen kregen wij amfibieën en zelfs elanden in het vizier. Ook roken wij aan wolvenkeutels, wat indrukwekkend maar niet aan te raden is. Tijdens een wandeltocht door het zeer natte veengebied zagen we sporen van bevers. Het grootste beheerprobleem in dit nationaal park is het maaien van 60.000 ha natte hooilanden, nadat de keuterboeren zijn vertrokken.

Een prachtige reis met een zeer prettig gezelschap, werd afgesloten met een culturele stop in een klein Pools stadje.

Een uitgebreider verslag namens de deelnemers van deze prachtige reis vindt u op www.knbv.nl.

Jeroen Oorschot en Casper de Groot

Bosgeschiedenis Emmerdennen

Op 24 september organiseerde de commissie Bosgeschiedenis de tweede activiteit uit de reeks ‘Bosbouw omstreeks 1910’. Zo’n 30 personen werden verwelkomd in Emmen. De commissie Bosgeschiedenis verzorgde een aantal lezingen. Klaas Bouwer nam het verhaal over ‘Bosbouw omstreeks 1910’ – het epos van de bosaanleg - voor zijn rekening. De histori-

sche bosbouwfilm, indertijd opgenomen bij Groesbeek, oogstte weer veel bewondering en Jim van Laar illustreerde de ontwikkelingsfasen van de Emmerdennen onder andere aan de hand van oude topografische kaartfragmenten en historische beelden. In vogelvucht werden de immense landschappelijke veranderingen in de afgelopen 150 jaar en de plaats van het bos daarin geschetst. Het uitgestrekte Emmerzand transformeerde zich in die periode tot een indrukwekkend stadbos in een zich nog steeds uitbreidende stedelijke agglomeratie. Na de Drentse broodjesmaaltijd zette het gezelschap koers naar de Emmerdennen. De excursie was in samenwerking met Staatsbosbeheer met zorg opgebouwd en liet op een tiental punten de verschillende historische aspecten van de Emmerdennen zien. Bijzonder waren de omgeving van het Zandmeer, het Haantjebakduin met het hoogste punt van de Hondsrug alwaar nog restanten van de eerste bebossing van omstreeks 1850 waren te zien, het ‘plenterbos’ van houtvester Blokhuis en de gedenksteen die de herinnering aan de redding van de Emmerdennen in het jaar 1910 levend houdt. Tussen de punten waren er nog fraaie bosbeelden te zien, zoals het reliëfrijke gemengde en rijk gestructureerde bos in de vakken 7 en 8, de Douglassparren die behoren tot de grootste van Nederland, maar ook enkele broodboomopstanden van fijnspaar en opstanden van grove den op stormvlakten uit de jaren ‘70 die bestemd zijn om zich te ontwikkelen tot uitkapbos.

Enkele belangstellenden van de Historische Vereniging Zuidoost Drenthe leverden ter plekke interessante aanvullende informatie en droegen bij aan de ‘couleur locale’ van het gebied. Het blijkt telkens weer hoeveel plaatselijke kennis er eigenlijk is. Een perspectief zou daarom kunnen zijn, gezien het aanwezige rijke bronnenmateriaal, die kennis te koppelen aan die van de bosbeheerders en zo te komen tot een boek over de Bossen van Emmen, niet in de laatste plaats ook vanwege hun maatschappelijke betekenis anno 2010. Tenslotte was er bij het beheerkantoor de gelegenheid om een toast te brengen op het bos onder het motto: Lang Leve het Bos, Lang Leve de Emmerdennen! Het excursiegidsje is op te vragen via www.knbv.nl.

Jim van Laar – Commissie Bosgeschiedenis